

ÄDELLÖVPRISTAGARE 2000

Skåne län

Gösta Karlsson

Gösta Karlsson brukar sedan 1947 föräldragården Ella 1:2 i Tjörnarps socken, Höörs kommun. Fastigheten är på ca 37 ha skogsmark varav 23 ha är ädellövskog, huvudsakligen ek och ask i åldrarna 40-100 år. Huvuddelen av skogen har uppkommit i hagmarker, som betats fram till början av 1930-talet. Gösta har sedan länge ett genuint intresse för ekskogskötsel. Under 1960-talet genomfördes röjningar då förväxande björk och ek togs bort. Ädellövskogen har därefter regelbundet och konsekvent gallrats och huvudstammar har valts ut i ekbestånden. Fastighetens ädellövbestånd är alltigenom mycket välskötta. Omkring 1990 började Gösta att stamkvista ekarna, vilket gör att såväl huvud- som bistammar idag producerar kvistfritt virke av god kvalitet. Fastigheten har regelbundet använts vid kurser i ekskogskötsel i bl.a. Skogsvårdsstyrelsens regi.

Fastigheten ägs idag av Gösta Karlssons fyra döttrar men har under mer än 50 år skötts och sköts fortfarande av honom själv. En Grön skogsbruksplan har nyligen färdigställts för att ge ett bra underlag för framtida god och konsekvent skötsel av fastigheten ur såväl miljö- som produktionssynpunkt.

Gösta Karlsson har på ett föredömligt sätt och under en mycket lång tid arbetat intresserat och kunnigt med sin ekskog och därför uppnått ett mycket gott resultat. Trots att han med råge passerat tradi-

tionell pensionsålder gör Gösta själv såväl skogsvård som avverkning i ädellövskogen. Det bör nämnas att Gösta Karlsson i början av 2001 även belönats med Södras skogspris inom den sydligaste regionen.

Gustav Fredriksson

Rutger Larson

Rutger Larson förvärvade 1961 en liten skogsfastighet, Penarp i Klippans kommun. Han var vid den tiden uppe i en

*Rutger Larson (t.v.) tackar Ekfrämjandets ordförande, Gustav Fredriksson, efter att ha erhållit ädellövspriset.
- Foto: Ulf Olsson*

krävande karriär som cellulosaingenjör och nybliven vice VD i Klippankoncernen och hade väl knappast tid över att ägna åt eget skogsbruk. Nej, egentligen var familjen Larson på jakt efter ett nytt sommarställe vid havet. Rutger hade emellertid också en ambition att handgripligt lära känna villkoren för den fiberråvara som bar upp den industriella process han dittills med stor framgång ägnat sitt yrkesverksamma liv. Med köpet av Penarp ställdes ett villkor att all åkermark skulle planteras med gran. Det blev början till en gigantisk arbetsinsats som under en lång följd av år engagerade hela familjen Larson. Tack vare ett visst mått av civil olydnad insmög sig också en del ek- och björkplantor i landskapsvårdande syfte. Rutger var emellertid framsynt nog att inse lövets värde och berättigade plats även i skogsproduktionen. Intresset för löv växte sig med tiden allt starkare och efter hand som fastigheten utökades genom tillköp av mark, kunde nya lövskogsarealer utvecklas med bland annat ek, bok, ask, al, sykomorlön, lind och rönn. Spontant uppkommen lövföryngring har gynnats och vårdats med stor omsorg. Idag är 43 procent av fastighetens virkesförråd lövskog. Ädellövskogen utgör 28 procent. Totalt är skogsmarksarealen drygt 100 hektar.

I det igenväxande jordbrukslandskapet finns, jämte miljövärdena, också en stor potential för kvalitetsinriktad löv-virkessproduktion. För att tillvarata denna resurs krävs att markägaren inser möjligheterna, är intresserad, skaffar sig kunskaper och ser till att nödvändiga skogsvårdsinsatser blir utförda. Rutger är i detta avseende ett föredöme. Med stor entusiasm och skarp blick har han gett sig i kast med Penarps alltmer skog-

dominerade hagmarker med mycket gott resultat.

Ekfrämjandet har därför beslutat tilldela Rutger Larson Ädellövskogspris år 2000.

Arne Mirton

*En synbarligen mycket nöjd Carl-Erik Nilsson efter det han erhållit Ekfrämjandets Ädellövskogspris.
Foto: Boris Möllerström.*

Blekinge län

Carl-Erik Nilsson

Carl-Erik Nilsson äger och brukar fastigheten Skörje 2:1 i Öljuhults socken i Blekinge. Gården har 130 hektar skog, varav 16 hektar är ekskog. Alltsedan Carl-Erics farfar köpte gården i början av 1900-talet har samtliga tre ägargenerationer varit mycket intresserade av ekskogen och dess skötsel.

Detta kan möjligen ha samband med att betingelserna för ek är gynnsamma och att den naturligt förekommande eken, bergkek, är av mycket god genotyp. Inom fastigheten finns inte mindre än tre frötäktbestånd med bergkek, sammanlagt 8 hektar, klassade enligt Skogsstyrelsens rikslängd. Det finns också enstaka utvalda frötäktsekar. Ekarnas ålder är cirka 100 år.

För två-tre år sedan drabbades ett av frötäktbestånden av svår ekdöd. Flerålet ekar avverkades och naturlig förnyring inleddes med ollon från kvarvarande

överståndare för att säkra det genetiska arvet. Som ytterligare säkerhetsåtgärd hägnades beståndet med viltstängsel och björk och ask planterades som skydd för ekförnyringen.

Carl-Eric har ett unikt och mycket värdefullt ek-kapital att förvalta. Han har visat att han gör det med betryggande omsorg även när komplikationer tillstöter. Detta i förening med en allmänt positiv inställning till ekskötsel, såväl i ord som handling, renderar honom Ekfrämjandets Ädellövs-kogspris i Blekinge år 2000.

Arne Mirton

Rikspristagare

Esben Möller-Madsen

Med utbildning från Landbohögskolan i Köpenhamn och några års erfarenhet från praktiskt skogsbruk i Danmark har Esben Möller-Madsen tillfört svenska kollegor både kunskande och entusiasm för ädel-

Esben Möller-Madsen har just erhållit Ekfrämjandets högsta utmärkelse, ekskrinet, och gratuleras av Erik Ståål själv tidigare mottagare av detta pris. - Foto: Jens Varfeldt.

lövskogsskötsel. 1985 tillträdde Esben tjänsten som skogsförvaltare på Trolleholms gods strax väster om Eslöv i Skåne. Han har senare blivit ansvarig för förvaltningen av hela godset och är dessutom skoglig rådgivare åt ytterligare några större gods i Skåne.

Esben har praktiskt demonstrerat att ädellövskogsbruk under vissa förutsättningar är ett alternativ till den i södra Sverige alltför ensidiga granskogsodlingen. Han har i övertygande och långsiktiga kalkyler visat att ädellövskogsodling kan vara granskogsbruket ekonomiskt överlägset. Tillför man också, som Esben oftast gör, ett långsiktigt strategiskt tänkande vid valet av träslag inser man lätt att ädellövskogen bör ha en avsevärt större roll i sydsvenskt skogsbruk än vad den har i dag.

På Trolleholms gods har Esben anlagt stora arealer ädellövskog med rationella metoder, framför allt genom sådd av ek inom hägnad. Han har på ett för skogsbruket välgörande sätt uppmärksammat och fört upp till debatt frågan om hjortviltets oacceptabla skador i nyanlagda ädellövskogar.

Esben håller kontinuerlig kontakt med kollegor och forskare i Danmark. På detta sätt är han en kunskapslänk från vårt grannland i väster, där man har både avsevärt större kunskaper i och in-

teresse för ädellövskogsbruk än vad som generellt är fallet inom sydsvensk skogs-näring i dag. Under Esbens ledning genomförs årligen ett flertal exkursioner och studiebesök i Trolleholms skogar. På detta sätt förmedlas Esbens kunskaper och entusiasm för ädellövskogen till unga

studenter och till redan verksamma yrkeskollegor.

Esben Möller-Madsen har insikt och tankar om framtiden och om värdet av skog och virke för kommande generationer, som gör att debatter i skog eller på konferenser med Esben som deltagare blir livliga och intresseväckande. För att

utveckla det framtida ädellövskogsbruket behövs nya och okonventionella idéer, som både ekonomiskt, ekologiskt och socialt kan bära oss in i framtiden. Esben Möller-Madsen är en person som med kraft och entusiasm ger oss många sådana idéer och tankar.

Gustav Fredriksson

Nedanstående anmälan är inte en kritisk recension. Den är mera avsedd som en neutral presentation av en ny vetenskaplig flora, *Flora Nordica*, för *Ekfrämjandets* medlemmar. Ulf Olsson har skrivit avsnittet om eklåttet.

Flora Nordica 1

Jonsell, B.(ed.): *Flora Nordica* 1. Stockholm 2000.

ISBN 91 7190 033 0.

Pris 350 kr (för medlemmar i Svenska Botaniska Föreningen).

I första delen av *Flora Nordica*, som kommer att omfatta 8-10 delar, beskrivs fyra av våra ädellövträd: ek, alm, avenbok och bok. Dessutom ingår i detta band många andra i skogsbruket viktiga lövträd som björk, sälg, al och asp samt våra barrträd, bl.a. tall och gran. Det gör verket speciellt intressant och värdefullt.

Syftet med att ge ut denna vetenskapliga provinsflora på engelska är att göra kunskapen om kärlväxterna i Norden internationellt tillgänglig.

Projektet *Flora Nordica* har arbetat och tänker fortsätta att arbeta med målsättningen att göra floran till ett pålitligt verk för bestämning av nordiska vildväxande kärlväxter. Beskrivningarna bygger såväl på observationer i fält som på studier av herbariematerial i samlingar från tidigare vetenskapliga undersökningar. Det finns ett nätverk av botaniska experter i Norden som samarbetat vid framtagning av uppgifter om arternas utbredning, frekvens och ståndorter.

Floran är illustrerad med svartvita teckningar huvudsakligen av sådana detaljer som är av betydelse vid växternas artbestämning.

Utbredningskartorna ger med en prick uppgift om huruvida arten förekommer i ett av de områden som Norden är uppdelat i. Prickens storlek ger en grov uppskattning av artens frekvens i området.

Till Norden i *Flora Nordica* räknas Sverige, Finland, Danmark med Färöarna, Norge med Svalbard, Björnöya och Jan Mayen samt Island.

Redaktionen